

Dansk-marokkanere mellem retfærdighed og loyalitet

Gunna Funder Hansen

Gennem længere tid har marokkanske indvandrere i Danmark klaget over en korrupt konsul ved den marokkanske ambassade i København. I november kulminerede protesten i, at danske marokkanere demonstrerede foran ambassaden, og både konsulen og den marokkanske ambassadør blev trukket hjem til Marokko. Har vi her en historie om den vellykkede integration? Er 'danskheden' ved at indfinde sig hos de fremmede? Er det en politisk solskinshistorie om, at indvandrere fra en diktaturstat kan lære demokrati, bruger den demokratiske protestform aktivt og tilmed med demokratiske midler opnår at sætte diktatorens repræsentant på plads? Eller er det en lidt for letkøbt tolkning?

Anklagerne mod den marokkanske konsul, der omhandlede både korrupsion og sexchikane, førte til to atypiske begivenheder: For det første samledes omkring 200 danske marokkanere 14. november foran ambassaden i en demonstration. For det andet blev konsulen som resultat af denne folkelige protest trukket hjem til Marokko – og rev tilsyneladende ambassadøren, der blev beskyldt for at dække over konsulen, med sig i faldet.

Konsulens ugeringer blev i Jyllands-Posten eksemplificeret ved følgende udsagn af den herboende marokkanske kvinde, Fatima:

Min mand og jeg kom op på ambassaden fordi vi gerne ville have registreret vores børn som marokkanske statsborgere, selvom de er født i Danmark. I venteværelset stod der på en prisliste, at det kostede 50 kr. at få skrevet børnene ind i registret. Men da vi kom ind til konsul Okbani, forlangte han 1000 kr. ekstra. Vi protesterede, men han sagde, at det var prisen" (...) "Da min mand gik ned i bilen for at hente pengene, kom konsul Okbani hen til mig og sagde, at hvis jeg ville mødes med ham og tilbringe en nat sammen med ham, skulle jeg ikke betale en øre. Men jeg har gået i skole, så jeg kender godt reglerne. Han kan ikke bestemme, om mine børn kan få marokkansk statsborgerskab eller ej, og han kan ikke tillade sig sådan noget.

I Marokko er korrupsion er en almindeligt accepteret del af administrationen, men i Danmark bliver konsulens adfærd opsigtsvækkende. Umiddelbart ligner det altså en kulturkonflikt: Konsulen forsøger at interagere med brugerne af ambassaden på marokkansk, men Fatima lever i Danmark og spiller ikke med på de marokkanske præmisser – hun vælger at sige fra. Hun har gået i skole og kender grænserne for en embedsmands beføjelser. I en dansk kontekst, vel at mærke, for i Marokko ville han have gode muligheder for at kunne bestemme, og ingen ville i øvrigt forvente, at prislisten passede. På den anden side er Fatima og hendes mand ikke 100 % afvisende. Manden går faktisk efter pengene, hvilket indikerer, at de et stykke hen ad vejen er indstillede på at give efter for konsulens krav. Fatima frygter nemlig konsulens magt og de administrative vanskeligheder det vil skabe for hende, hvis hun en dag står i Marokko og ikke har børnenes papirer i orden. Og med god grund. Uanset børnenes statsborgerskab vil de i Marokko som børn af marokkanske forældre altid regnes for marokkanere, og er papirerne ikke i orden, kan det koste mange timer i administrativt helvede, næste gang Fatima rejser med familien til hjemlandet.

Og Fatima turde ikke fortælle sin mand om konsulens optræden:

"Jeg var bange for, hvad min mand kunne finde på at gøre i situationen, for med de æresbegreber der er i Marokko, ville han måske have gjort noget, vi kunne have fortrudt. Jeg sagde i stedet, at vi ville have en kvittering, men det ville konsulen ikke give os. Han sagde, at vi var i hans hænder. Så vi opgav. Vi ville ikke betale bestikkelse."

Så selvom Fatima åbenbart ved, at konsulen ikke er i sin gode ret, er de marokkanske æresbegreber stadig i behold. I hvert fald er hendes mand præget af "de æresbegreber, der er i Marokko", selvom han befinder sig i Danmark. Men det er tilsyneladende mere følelser end det er eksplicit viden om sine rettigheder, Fatima reagerer på, når hun tager de sunde beslutninger: Hun beskytter sin mand mod hans trang til uhensigtsmæssige, æresbetingede handlinger, og når beder hun beder om en kvittering, er det ikke som den naturligste ting i verden, men med henblik på at komme 'ud af kniben'. Fatima er følelsesmæssigt stadig fanget i det patriarkalske diktatur og bruger langt hen ad vejen de samme metoder for at klare sig bedst muligt, som hun ville gøre i Marokko.

Den politiske aktør

I spidsen for demonstrationen foran ambassaden står Hamid el Mousti, som fortæller til Jyllands-Posten, at ansatte på ambassaden fotograferer demonstranterne og truer med at arrestere dem, næste gang de kommer til Marokko – ambassaden beskyldes altså for at bruge marokkanske metoder i Danmark, dvs. udemokratiske metoder i et demokrati. "De har ikke forstået, at vi dansk-marokkanere har danske værdier og lige så lidt som hr. og fru Jensen vil finde os i afpresning og korrupsion", siger han til den danske avis. Samtidig forlanger gruppen bag demonstrationen, at de skyldige stilles for retten. Ifølge Hamid el Mousti er marokkanere i Danmark altså blevet vant til de samme rettigheder som danskere – de forlanger samme niveau af fair behandling fra myndighedernes side, og de forventer, at de skyldige straffes. Lighed for loven er en af demokratiets hjørnesteen, og en fin titel af konsul eller ambassadør skal ikke stå i vejen for retfærdigheden.

Hamid el Mousti er socialdemokratisk medlem af borgerrepræsentationen i København, tv-journalist og formand for den dansk-marokkanske venskabsforening – tilsammen et sammensurium af roller, der uden tvivl har trukket opmærksomhed til sagen men samtidig udstiller, at det politiske og det kulturelle i dette tilfælde er et komplekst krydsfelt. Han agerer som kompetent politisk spiller: Som både dansk politiker, repræsentant for det marokkanske miljø i Danmark og journalist har han både et navn, et erfaringsgrundlag, en række kompetencer og utvivlsomt nogle uvurderlige kontakter, hvilket alt sammen har medvirket til, at aktionen har fået så stor opbakning og pressens bevågenhed i Danmark såvel som i Marokko. Hamid el Mousti følger de danske spilleregler og betragter tydeligvis danske politiske og journalistiske kernedyder som åbenhed og gennemsigtighed som vejen frem. Men som nedenstående illustrerer, er eksponeringen af den diplomatiske sygdomstilstand på den marokkanske ambassade ikke populær hos alle og gavner ikke nødvendigvis det venskab, han som formand for venskabsforeningen samtidig står som formidler af.

Den nationalistiske aktør

Reaktionerne på de netbårne debatsider i tilknytning til marokkanske pressemeddelelser om begivenhederne afslører således, at ikke alle dansk-marokkanere deler Hamid el Moustis synspunkter.

I følgende indlæg får de nationale følelser frit løb som modstand mod den bebudede demonstration (indlægget er overvejende formuleret på fransk men iblandet arabiske/marokkanske kodeskift i latinsk typografi. Formuleringer oversat fra arabisk er gengivet i kantede parenteser):

Vores administration har løst problemet ved at udskifte personalet ved ambassaden. Demonstrationen vil kun tilsvine navnet på vores kære land, Marokko. Hamid (el Mousti, red) er kendt her i Danmark, det er en herre som hader Marokko og som ikke længere regnes for en marokkaner af [immigranterne] her i Danmark. De som vil deltage i demonstrationen den 15/11/2008 med Al Jazeera og de danske tv-stationer er mod Marokko og forråder vores land. [Med Guds hjælp vil I sætte pris på alt dette]. [Hilsen] fra Karima Elkhuiyari, marokkansk studerende i København, født her, og jeg elsker mit land Marokko. [Gud, konge og fædreland].

Karima er altså født i Danmark og studerende i København, men er samtidig marokkansk nationalist – i en grad der åbenbart gør det magtpåliggende for hende at afvise den lovlige demonstration, fordi opmærksomhed omkring den marokkanske diplomats embedsmisbrug besudler hendes fædreland. Karima mener, at problemet er løst. Hun anser altså demonstranternes krav om et retsligt efterspil som både unødvendigt og upassende. Den ophedede nationalistiske retorik er åbenlyst fremmed i en dansk kontekst, ligesom forestillingen om, at historien om en enkelt landsmands ugerninger skulle besudle nationen som helhed. Vist er historien pinlig, men i danske øjne er ambassadørens og marokkanske landsmænds forsøg på at dække over den korrupte konsul velsagtens mere pinlige end konsulens magtmisbrug i sig selv. Og under alle omstændigheder opfatter vi først og fremmest kritikken som rettet mod en person, i anden omgang som rettet mod en korruperet administrativ praksis. Derimod ligger det nok de fleste danskere fjernt først og fremmest at opfatte kritikken som rettet mod nationen som sådan.

Den nationalistiske tendens spores ikke blot hos demonstrationens modstandere på de nævnte debat-sider men også hos demonstranterne selv: Ifølge Jyllands-Posten viftede de med danske og marokkanske flag samt skilte, hvor der stod 'Nej til korrupsion', 'Stop sex-chikanen' og 'Nej til trusler'. Men billedet til artiklen viser, at de også bar billeder af kong Mohammed VI – en nationalistisk manifestation, der fra et dansk udgangspunkt står i skærende kontrast til den demokratiske tendens, vi gerne vil se demonstrationen som et udtryk for: De stiller op på en kold søndag for at protestere mod korrumpere repræsentanter for det diktatoriske styre, de har forladt; men de står

også lige så fornøjede og vifter stolt med billeder af diktatoren selv. Deres protestskilte er skrevet på dansk, de bærer dannebrog og de forlanger dansk retfærdighed, men samtidig medbringer de den centrale marokkanske nationalsymbolik: det røde flag med den grønne stjerne og billedet af deres konge, der principielt står som forvalter af det gennemkorrumpere system, der har smittet af på dette lille hjørne af Danmark, hvor marokkansk forvaltningskultur hidtil har haft rum til at herske. Meningen med denne nationalistiske manifestation er muligvis ment som en modvægt til det negative budskab og således både et følelsesforankret forsøg på at sikre sig selv mod onde kræfter i hjemlandet og en besked til Karima og hendes ligesindede: Selvom vi siger fra over for magtmisbrug, elsker vi stadig kongen og fædrelandet.

Kulminationen på en demokratiseringsproces?

De forskellige dansk-marokkanske positioner, der som ovenfor beskrevet er blevet eksponeret som resultat af aktionen illustrerer, at den integrationsproces, der udspiller sig i den 'danske', demokratiske respons på den diktaturstatslignende praksis på den marokkanske ambassade er et konfliktfelt, hvor de demokratiske forankrede krav om redelighed, gennemsigtighed og lighed for loven blandes op med nationale følelser for 'fædrelandet', der uundgåeligt forstås som eksponent for de ugeringer, konsulen har praktiseret.

Selvfølger kan vi se protesten foran ambassaden som et eksempel på, at integrationsprocessen blandt marokkanske indvandrere i Danmark nu kulminerer i en politisk aktion, hvor mennesker, der er forankret i et diktatur mobiliserer sig selv og hinanden til med demokratiske midler at kæmpe mod diktaturets repræsentation i deres nye hjemland. Men i så fald var det kun den politiske aktør, personificeret i Hamid el Mousti, der havde demonstreret foran ambassaden, for kun han lever fuldt ud op til vore strenge integrationskrav. Fatima, som må trækkes med sin mands æresbegreber, og billederne af den marokkanske konge passer ikke ind. Både den følelsesmæssige og den nationalistiske aktør var imidlertid også til stede. Personen Karima var ganske vist fraværende. Hendes reaktion på aktionen er stærkt præget af et tæt tilhørsforhold til det oprindelige nationale, som for hende overskygger det – i danske øjne – indlysende rigtige krav om, at den korrupte konsul stilles til ansvar for sine kriminelle handlinger. Men på den anden side: Hvordan ville hun have forholdt sig, hvis det var hende, der havde været udsat for konsulens tilnærmelser? Fatima er til stede som demonstrant foran ambassaden. Hun forlanger at blive behandlet efter danske standarder, deltager i demonstrationen for at kræve sin ret og er parat til at udstille de krænkelse hun har været udsat for i den danske presse. Men hun er stadig nationalt forankret i Marokko – hendes ærinde på ambassaden er således at få sine børn registreret som marokkanske statsborgere. Og hvor dybt stikker hendes afstandtagen fra den korrupte orden egentlig? Måske var hun bukket under for sin frygt og havde accepteret den marokkanske

korruptionskultur ved at betale de 1000 kr., hvis hun ikke var blevet yderligere provokeret af konsulens krav om seksuelle ydelser. Hamid el Mousti er også stadig Marokkaner. Han er formand for den dansk-marokkanske venskabsforening, men han bruger ikke denne platform som national reklamesøjle. Tværtimod har han med aktionen tilsyneladende kompromitteret sin position i denne organisation. Han fungerer først og fremmest som de marokkanske indvandreres advokat i konflikten med repræsentanterne for det marokkanske styre, men samtidig bliver han utvivlsomt af mange marokkanere opfattet som 'for dansk'. Han er etableret politiker i det danske demokrati, anvender kompetent de danske kanaler for at opnå indflydelse og opmærksomhed og funderer sine krav i dansk rettighedstænkning: Hans argumentation er, at marokkanere i Danmark har adopteret de danske værdier og derfor ikke vil acceptere magtmisbrug. Danskerne elsker det, men for Karima indebærer den fuldgyltige integration, at han ikke længere er 'rigtig marokkaner'.

Sagen er på mange måder en solskinshistorie om indvandrere fra en diktaturstat, der kræver deres ret med demokratiske midler. Men i sidste ende er det Hamid el Mousti alene, der repræsenterer danskernes billede på den ideelle nydansker, der har adopteret de danske værdier. Han italesætter flokken af demonstranter som repræsentanter for sit eget (danske) værdisæt, men både Karima, Fatima og de nationale symbols tilstedeværelse vidner om, at det ikke er så enkelt endda. Integrationen er en slagmark i indvandrer miljøerne, hvor man ikke ustraffet går over på den anden side. Det viser sig tydeligst i det religiøse rum, fx når det gælder tørklæder, men altså også i en helt religionsneutral konflikt som denne. Nationale følelser og andre former for stadige forankringer i fædrelandet er til stede, spiller en rolle og kan tilsyneladende også komme på tværs af en indlysende god sag for demokratiske standarder og almindelig retfærdighed.

Kilder:

Borg, Orla : Anklager om korruption og sexchikane på ambassade. Jyllands-Posten, søndag 9. november 2008, Indblik

Jyllands-Posten: Protester mod sex-chikane og korruption på ambassade. jp.dk 15.11.2008

Meknes.net: Sujet de discussion : Corruption à l'ambassade du Maroc au Danemark ! (chat 07.11.2008-10.11.2008 på www.meknes-net.com)

Zainab, Mohamed: Ambassade du Maroc au Danemark : Remue-ménage sur fond de scandales. *Le Reporter*, Dimanche, 09 Novembre 2008, incl. kommentarer (www.lereporter.ma)